

**Pavla Chmelíková, Rakovníčtí studenti pražské utrakvistické univerzity (1550-1622),
bakalářská práce, Ústav českých dějin FF UK, Praha 2012, 81 s. textu + obr. příloha –
školitelský posudek (M. Holý)**

Posuzovaná práce se věnuje problematice vzdělanostních migrací městského obyvatelstva na příkladu Rakovníka ve druhé polovině 16. a v prvních desetiletích 17. století. Zaměřuje se sice primárně na studia rakovnických studentů na pražské utrakvistické univerzitě, nicméně téma sleduje v podstatně širším kontextu jak preuniverzitního vzdělávání, tak také studií vysokoškolských, a to v českých zemích i v zahraničí.

Vzdělanostním migracím obyvatel českých zemí se již v dosavadním bádání určité pozornosti dostalo, většinou se jednalo o domácí práce vztahující se buď ke specifickému fenoménu tzv. kavalírských cest, jejichž běžnou součástí byly ve sledované době stále ještě i pobyty na některých evropských univerzitách. V případě neurozených vrstev obyvatelstva existují pak některé práce spíše obecnější povahy. Sond do problematiky studií obyvatel konkrétních českých měst neexistuje mnoho.

Právě proto bylo zvoleno pro předkládanou bakalářskou práci město Rakovník, které je ve vztahu ke vzdělanostním migracím pozoruhodné i z toho důvodu, že jen po část sledované doby patřilo do skupiny měst královských. Zpracování takového tématu postavilo před Pavlu Chmelíkovou úkol vypořádat se nejen s výše zmíněnou dosavadní domácí literaturou, ale také s českými i zahraničními pracemi, které se zabývají problematikou raně novověkých vzdělávacích systémů. Bez pochopení jejich principů, obsahu i dosahu by bylo možné ke koncipování předkládané práce přistoupit jen obtížně.

Z hlediska pramenné základny se pak Pavla Chmelíková mohla opřít na jedné straně o archivní i vydané úřední prameny evidenční či jiné povahy (seznamy beánů, matriky imatrikulovaných či promovanych, případně jejich moderní rekonstrukce, vitemberské ordinační knihy, rakovnické městské knihy, některé panovníkem vydané listiny, školní řády vzdělávacích institucí apod.), na straně druhé o prameny literární či osobní (sbírky příležitostné humanistické poezie, studentské disputace, deníky ad.).

Svou práci autorka kromě úvodu a závěru rozdělila do sedmi hlavních kapitol, které jsou v některých případech dále vnitřně členěny. První kapitola nastínila zevrubně systém partikulárního školství v českých zemích a zároveň hlavní vývojové tendence i funkce pražské utrakvistické univerzity od 15. století po rané století 17. Další část práce představila město Rakovník ve sledovaném období, jak co se týče jeho politického i hospodářského postavení, tak také městské správy a zejména rakovnického školství. Následující oddíl se soustředí na

postavení otců studentů z Rakovníka v tomto městě, které úzce souvisí se vzdělanostním curriculum zkoumaného vzorku.

Na průběh preuniverzitních studií rakovnických studentů obrací P. Chmelíková svou pozornost v páté kapitole. Na ni navazuje nejrozsáhlejší oddíl práce věnující se jejich vzdělávání na samotné pražské utrakvistické univerzitě, a to od počátků studií po jejich ukončení, ať již ziskem akademického gradu, anebo i bez získání titulu. Prostor zde věnuje také ubytování studentů, stejně jako průběhu závěrečných zkoušek či obhajovaným studentským tezím. Samostatný exkurz je pak věnován konfirmacím studentů na latinské školy v českých zemích, které tvořilo běžnou součást studia na pražské univerzitě.

V dalších kapitolách se pak Pavla Chmelíková věnovala zahraničnímu vzdělávání sledovaných studentů, přičemž nejprve nastínila systém univerzitních studií v raně novověké Evropě. Problematiku blíže ilustrovala na dvou zvolených case studies (studia Matyáše Grylla z Gryllova a Jiřího Ostracia), k nimž se dochovalo výrazně větší množství pramenů. Následně pak autorka práce rekonstruovala hlavní kariérní modely někdejších rakovnických studentů následující ukončení jejich studií (uplatnění v městské či církevní správě apod.).

V závěru překládané práce, jejíž součástí je i obrazová příloha, se P. Chmelíková pokusila jak sumarizovat hlavní výsledky svého výzkumu a zasadit je do širšího kontextu soudobých kulturních, vzdělanostních, ale také náboženských, sociálních a politických dějin, tak rovněž naznačit možnosti dalšího výzkumu. Jednotlivé teze přitom formulovala opatrně.

Ve svém celku přináší posuzovaná práce řadu nových informací, je logicky strukturována a také po formální stránce na dobré úrovni. Obsahuje jen nevelké množství gramatických chyb či stylistických pochybení. I přes uvedené drobné lapsy je bakalářská práce Pavly Chmelíkové bezesporu cenným příspěvkem k dějinám vzdělanostních migrací obyvatel českého předbělohorského státu. Plně ji tudíž doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení výborně.

Praha 12. 6. 2016

Doc. PhDr. Martin Holý, Ph.D.
Historický ústav AV ČR / Ústav
českých dějin FF UK